

ՃՀԱԵՄ
Ը 20

ԱՐԽԱԶԱԿԱՆ
ԱՌԱԾԱՆԻ

ԱՐԽԱԶԱԿԱՆ ՊԵՏՅԱՄԱՆԱՐԱՆ
«ՀԱՄԱՇԵՆ» ԹԵՐԹ

Արխազական առածանի.

ԱՊՅ, «Համշեն»
Սուխոմ
2003

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՔՐԴԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Արշակունյաց

Արշակունյաց

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՔՐԴԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ

АБХАЗСКИЙ ГОСУНИВЕРСИТЕТ
ГАЗЕТА "АМШЕН"

Абхазские пословицы

Собрал, составил
профессор ОЛЕГ ШАМБА
Перевел
АРТАВАЗД САРЕЦЯН

АГУ, "Амшен"
Сухум
2003

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼՍՏԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄԻ
ԿԱՌԱՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԼՍՏԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼՍՏԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄԻ
ԿԱՌԱՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼՍՏԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄԻ
ԿԱՌԱՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ

Արխագ ժողովրդի բանահյուսության փակական ժանրին են պատկանում նրա ոգին ու հանճարը ներկայացնող առածներն ու ասացվածքները, որոնք այս կամ այն իրադարձությունների արտացոլումն են սերունդների գիտակցության մեջ:

Առածների ու ասացվածքների որոնման ուղղությամբ մեծ ու շնորհակալ աշխատանք են կատարել Դ.Գուլիան, Խ.Բղաժբան, Շ.Ինալ-Իփան, Շ.Կամկիան, Ս.Աղվեյբան: Այսպես, 1939 թ. տողատակի բարգմանությամբ ռուսերեն լույս է տեսնում Դ.Գուլիայի «Արխագական ասացվածքների, հանելուկների, շուտասելուկների, համանունների, եղանակի մասին ժողովրդական նախանշանների, օրհնանքների ու անեծքների ժողովածու» աշխատությունը: Սակայն առանձնապես պետք է նշել Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի

թղթակից անդամ, պրոֆեսոր Օլեգ Շամբային: Այսպես, 1992 թ. Իտալիայում բացված միջազգային «Կոլումբոս-500» ցուցահանդեսի մասնակիցների հատուկ ուշադրությամբ արժանացավ նրա «Կովկասի լեռնական ժողովուրդների առածանի» գրքի ռուսերեն եւ անգլերեն հրատարակությունը: Շուտով լույս են տեսնում Օ.Շամբայի արխիվի ժողովրդի ասույթների լավագույն նմուշները ներկայացնող «Արխիվ-աղբյուրական առածանի» /անգլերեն/ եւ «Արխիվ ժողովրդի առածանի» /ռուսերեն/ աշխատությունները: 1995-1997 թթ. Սանկտ-Պետերբուրգի միջազգային «Նոտա Բենե» հրատարակչությունը լույս է ընծայում եւ ապավերահրատարակում «Աշխարհի ժողովուրդների առածանի»-ն, իսկ երեք տարի անց արդեն Մոսկվայի «ԱՍՏ» հրատարակչությունը ընթերցողների դատին է հանձնում «7000 ռուս առածներ ու ասացվածքներ»ը, որոնցում տեղ են գտնում նաեւ արխիվա-

կան երկու հարյուրից ավելի ասույթներ: Իսկ վերջերս Օ.Շամբայի ջանքերով արխիվական առածներն ու ասացվածքները հրատարակվում են նաեւ անգլերեն ու գերմաներեն լեզուներով:

Օլեգ Շամբան համոզված է, որ արխիվ ժողովրդի բանահյուսության լավագույն նմուշները անպայման պիտի դառնան քաղաքակիրթ ժողովուրդների սեփականությունը: Եւ այս առումով ներկա աշխատությունը հաճելի անակնկալ պիտի լինի հայ ընթերցողի համար, որը կծանոթանա արխիվական ասույթներից ավելի քան հինգ հարյուրի հետ:

Ուրեմն, բարի ճանապարհ ասես թեւերի վրա մի սերունդից դեպի մյուսը ճախրող արխիվական ժողովրդական իմաստությամբ:

*ԲԱԳՐԱՏ ՇԻՆԿՈՒԲԱ
Արխիվայի ժողովրդական
բանաստեղծ, ակադեմիկոս*

***

Լեզու արխազաց -
մասունք դարավոր,
Եերծծել եմ քեզ կաթի հետ իմ մոր:
Ինչի՞ հետ, արդյոք, համեմատեմ քեզ,
Դու՝ օջախն ես իմ,
իմ կյանքն ես հրկեզ:

Քանի հնչում ես հպարտ ու անհուն,
Գարնան շունչն եմ ես
առնում անբասիր,
Դու՝ ժողովրդիս սուրբ ժառանգություն
եվ իմաստություն
հարազատ հողիս:

ՕԼԵԳ ՇԱՄՐԱ

***

✓ Հայրենիքը կորցրնողը
կորցրնում է ամեն ինչ:

***

✓ Հայրենիք չունեցողն
աստված էլ չունի:

***

✓ Ամեն՞դ է ամեն մի հայրենադարձ:

***

✓ Ժողովրդի խոսքն աղբյուր է անսպառ:

***

✓ Ամենակարճը
հայրենիք տանող ճամփան է:

***

✓ Չեն՞ հանգչում
կրակներն հայրենի օջախի:

***

Հայրենի՛քը քեզ կարող է կորցնել:
Քե՛զ չի կարելի հայրենիք կորցնել:

***

Շա՛տ է ցանկանում
յուրաքանչյուր գորտ,
Որ ի՛ր ճահիճը լինի լայն ու խոր:

***

Ոսկորներն անգամ մահաջիրների
Լալիս են հողի համար հայրենի:

***

Աշխարհավերջի լուրը երբ լսեց,
Երեւոյն առաջինն աչքերն իր հանեց:

***

Շքե՛ղ քե՛ք էր: Տանտիրոջը
Բաժին չընկավ այժի պո՛չն էլ:

***

Պատահում է հաճախ կյանքում,
Երբ որ սուտն էլ սուրբ է լինում:

***

Համրին միշտ էլ կհասկանա
Մա՛յրը նրա՛նք իրենց:

***

Միշտ էլ գլուխն է մեղավոր լինում,
Թեեւ հիմար խոսք ասում է լեզու՛ն:

***

Համերաշխ հոտին
Պալ չի գա մոտիկ:

***

Եթե որբը լա,
Ձուրն իսկ կեռա:

***

Աղքատը միշտ էլ
հանգիստ է քնում,
Գողերից երբեք նա չի վախենում:

***

Այնպե՛ս կյանքը կսեղմի քեզ,
Որ ասեղի անցքով կանցնես:

***

Չի քաղցրացնի քո բերանը
Ակնկալվող մեղրի համը:

***

Փոքր ազգն էլ իր
մեծ հիմարն ունի:

***

Թիվ չի լինում «հերոսներին»,
Երբ ճողոպրում է թշնամին:

***

Երբ տապալվեց ծառը գետնին,
Մրջյուններն էլ վրա տվին:

***

✓ Կրակով է ոսկին փորձվում,
Դժբախտությանը՝ մարդը քրծվում:

***

✓ Թեկուզ փոքր է կայծը եղել,
Բայց մի ամբողջ գյուղ է այրել:

***

Հիմա չեն հիշում,
թե ուր են գցել
Կացինը, որով
տունն են կառուցել:

***

Ով արփու տակ
չի աշխատում ամռանը,
Նրա կաթսան սառն է լինում ծմռանը:

***

✓ Այնքան չար գործ է
կատարել կյանքում,
Որ հողն է նրա ոտքի տակ տնքում:

***

✓ Մեծ ճահիճներում
գորտ շատ է լինում:

***

✓ Հիմարի բաժանածը
իմաստունն է հավաքում:

***

✓ Առնելն է դյուրին,
Ետ տալը՝ դժվար:

***

✓ Շատ թշնամի է «ջարդել»
Նա, ով կռվում չի եղել:

***

✓ Աղքատին այնժամ են լավ
հագցրնում,
Երբ նա իր վերջին ծամփան է
բռնում:

***

✓ Շատ էր քահանան դրախտը գովում,
Բայց այնտեղ գնալ նա չէր շտապում:

***

✓ Ծառն է կանգուն արմատներով,
Իսկ մարդը՝ իր ընկերներով:

***

✓ Լավ շունը կնոջ վրա չի հաչում:

***

✓ Ամեն հառաչող հիվանդ չի լինում:

***

✓ Եռապատկվում են ուժերը նրա,
Ով մարտնչում է իր հողի վրա:

***

✓ Ձրի բերածը տանում է քամին:

***

✓ Կաթի ճերմակին եթե շատ նայես,

✓ Կաթի մեջ էլ սեւ կետեր կգտնես:

***

Հիշիր, բարեկամ,

խոսքն այս իմաստուն.

Ծուռ մարդու ստվերն էլ

ծուռ է լինում:

✓ Եթե սայլը փայտ չի բերում,

✓ Սայլը ի՞նքը փայտ է դառնում:

***

✓ Համբերատար մարդը միշտ էլ

✓ Երջանիկ է դարձնում իր ապրել:

***

✓ Ապտակը մոր հետք չի թողնում:

***

Թույլը ստիպված լինում է բարի:

***

✓ Եթե լավ է հարեւանդ,

Ավելորդ է ցանկապատդ:

***

✓ Օձը հիմարի ձեռքով են բռնում:

***

✓ Սահմաններ ունի իմաստությունը,

✓ Անսահման է լոկ հիմարությունը:

***

Նախանձի լեզուն

Կյանք է կրճատում:

***

Եթե սիրտը չի այրվում,

Արտասուք էլ չի թափվում:

***

✓ Եթե լավ հյուր լինել կուզես,

✓ Տանտիրոջը պիտի գովես:

***

✓ Նա՛ է տերը քո,

Ո՛րմ պարտք ունես դու:

***

✓ Մի նուճարը յոթ անուն կունենա:

***

Աղվեսի պոչը

Հետեւում է տիրոջը:

***

✓ Խելոք աղվեսի վկան է պոչը:

***

✓ Մեծ ծառն է շատ տաշեղ տալիս:

***

✓ Վատ աշխատողի գութանն էլ է ծուռ:

Պատիվ կորցնելուց
մահանալն է լավ:

✓ Չտեսան պղտոր ջրի հատակը,
եվ ասացին, թե ջուրն այդ անտա՛կ է:

Քարն է ջրի՝ հետ գլորվում:

✓ Այնպիսի կոշիկ աղքատի համար
Չկա, որ ոտքին չլինի հարմար:

✓ Եթե խոսել չգիտես,
Գոնե լռե՛լ սովորիր:

✓ Կինը կարող է
եւ հարստացնել,
եւ աղքատացնել:

✓ Հարստություն է մեծ ու անսահման
Հայրենի հողի մի պտղունցն անգամ:

✓ Մահն էլ լավ է ... ժամանակին:

***

✓ Եթե ընկերդ հանկարծ
Շապիկ դառնա հրակեզ,
Քո վրայից չհանե՛ս:

✓ Կնոջ մասին կնոջն հարցրու:

✓ Թույլի լեզուն շատ է երկար:

✓ Արտը աչք ունի,
Անտառը՝ ականջ:

✓ Աչաց միջեւ քիթն է միջնորդ:

✓ Մարդու աչքերն են սրտի հայելին:

✓ Ով լաց լինել չգիտի,
Նա գլուխն է իր ջարդում:

✓ Մեծ է աշխարհը՝
Անսահման, անծայր,
Սակայն նեղ՝ երկու
Թզուկի համար:

✓ Մարդու խելքը լեզվի սանձն է:

***

✓ Ով իրեն զսպել գիտի,
Նա թշնամուն կհաղթի:

***

✓ Փայտփորի գլուխն է
Ցավից պայթում,
Երբ ծառ չի ծեծում:

***

✓ Մինչեւ այժմ իր պոռով չխաղա,
Նոխազը նրան մոտիկ չի գնա:

***

Նա՛ նժույգից չի ընկել,
Ով նժույգին չի նստել:

***

✓ Քո գինը պիտի իմանաս սկզբում,
Որ քեզ արժանի
տեղ գտնես կյանքում:

***

✓ Ստախոսի տունը այրվեց,
Օգնության ոչ ոք չչտապեց:

***

✓ Կարելու համար
Ասեղն է հարմար:

***

✓ Թռչուն է անթեւ ամեն տարագիր:

***

✓ Խելքով են պահում հողը հայրենի:

***

✓ Ուրիշի շքեղ տնից բազմահարկ
Քո ափացխան է գեղեցիկ ու տաք:

***

Ժամանակին փախչելը
Վախկոտին շատ վայել է:

***

✓ Ով կռվել է երազում,
Նա դյուրին է փայտ գտնում:

***

Ծերունո՛ւ հետ
փող հաշվելուց լավ է միշտ էլ
Ջահելի հետ
ափացխայում հանգիստ քնել:

***

✓ Եթե մարդը իմաստուն է,
Արատ չէ եւ խլությունը:

***

✓ Վատ տանտիրուհին
Հյուրերին երբեք չի դիմավորում -
Նրանց տեսնելով
Նա տունն է փութով ավել սկսում:

***

✓ Վատ կարողի համար միշտ էլ
Մեղավոր է թելը եղել:

***

Ուժից լավ է խելք ունենալ:

***

✓ Պղա՛լը գիտի ի՛նչ կա ամանում:

***

Ցավին չկանչես -
Նա՛ կգտնի քեզ:

***

Քիչը միշտ էլ թանկ է լինում:

***

✓ Իմաստունին ու բարուն
Նախանձողն է շատ լինում:

***

✓ Գարնանը՝ տա՛ղ,
Ձմռանը՝ ա՛խ:

***

✓ Շունը, որը չի հաչում,
Գայլ է փարախը բերում:

***

✓ Դժբախտությունը թե գա,
Խորհուրդ հիմարն էլ կտա:

***

✓ Խուլի համար թմբուկ
Մեկ անգամ են զարկում:

***

Սխալվել կարող է
Շատ իմացողն էլ:

***

✓ Ով փող չի հաշվում,
Նա աշխատանքն իր չի գնահատում:

***

✓ Լավ է գիտուն թշնամի,
Քան թե հիմար բարեկամ:

***

Մաղո՛վ հեռու
Չես տանի ջուր:

***

✓ Համրի լեզուն
Ստախոսի լեզվից քաղցր է:

***

✓ Վախկոտն հարյուր մարդ
Կըխայտառակի:

***

✓ Շանը ոսկորով չես վախեցրնի:

***

✓ Ամեն ժողովուրդ իր խոսքը ունի:

***

Ով խիզախի հետ գնա,
խիզախի սիրտ կունենա:

***

✓ Միասնությունը ազգի
Հաղթանակներ է ծնում:

***

✓ Լավ զավակը
պատկանում է ժողովրդին,
Վատը՝ միայն ծնողներին:

***

Ծառը այնտեղ է աճում,
Որտեղ արմատ է թողնում:

***

✓ Սարդն այնտեղ է օգտակար,
Որտեղ եկել է աշխարհ:

***

✓ Այն ժողովուրդն է
մահապարտ լինում,
Որի փոքրը իր
մեծին չի լսում:

***

✓ Լեզուն ոսկի է ու կեղտ է լեզուն:

***

Մեղրից լեզուն չի քաղցրանում:

***

✓ Օձին սպանում են լեզվի հաճար:

***

✓ Մոր խոսքը երբեք ջուրը չի տանում:

***

✓ Խոսքն ասում են այն
գնահատողին:

***

Գժի խոսքը դիպուկ է շատ:

***

✓ Կրկնվող խոսքից
Վատ հոտ է փչում:

***

✓ Ճշարտություն է քո տեսածը լուկ,
Լսածդ կիսով չափ սո՛ւտ է լինում:

***

✓ Ճշարտությունը մի՛ լեզու ունի,
Իսկ սուտը՝ հարյուր:

***

✓ Ճշարտությանը
Պետք չեն վկաներ:

***

✓ Ճշարտություն չուզողի
Ականջը խուլ է լինում:

***

✓ Նշարտությունը դատավոր չունի:

***

Ստախոսն էլ է մեկ-մեկ ճիշտն ասում:

***

✓ Լավ գործը երբեք
Չի կորչում անհետ:

***

Ինչի մասին մտածել ես մի տարի,
Մեկ օրվա մեջ կատարիր:

***

Եկամուտից առաջ միշտ էլ
Պետք է ծախսերը հաշվել:

***

Ով գործ անել չգիտի,
Երբեք այն չի ավարտի:

***

✓ Մրջյունն էլ է իր քրտինքով ապրում:

***

Հանգուցյալի մասին միշտ
Լավն են ասում, կամ՝ ոչինչ:

***

Քեզանից վատին չհեզանես երբեք,
Ու չնախանձես քեզանից լավին:

***

✓ Քիչ խոսիր, որ շատ անես:

***

Դեռ չգողացած՝
Հետեւանքների՝ մասին մտածիր:

***

Այնտեղ, որտեղ չկա բարձրը,
Նրա տեղն է բռնում ցածրը:

***

✓ Ձիու ոտքերն են
ճրան փառք բերում:

***

✓ Ամուսինների գաղտնիքը՝ միայն
Մաքուր բարձերը պիտի իմանան:

***

✓ Ուժ մասին ես վատն ասում,
Կանգնած է քո պատի տակ:

***

✓ Սովն ուտելի՛ք չի փնտրում,
Իսկ քունը բարձ չի ընտրում:

***

Գայլերը ում թշնամի չեն,
Նա չի կարող հովիվ լինել:

***

✓ Գայլին ոչխարի անեծքն ի՛նչ անի:

***

✓ Ինչքան էլ վերել ցատկես՝
Քեզնից բարձր չես ցատկի:

***

✓ Նապաստակի հետքերով
Արջին երբեք չես հասնի:

***

✓ Աշխարհը դրախտ է
Վանդակից թռած թռչնակի համար:

***

Որսորդության չեն տանում
Գայլին՝ նույնիսկ ձեռնասուն:

***

✓ Պետք չէ վազել շան հաչոցի վրա,
Կանգնել՝ լսելով կանչը աքլորի:

***

✓ Պետք չէ արթնացնել
քուն մտած արջին:

***

✓ Պետք չէ այն ծառը հատել,
Որի հովին ես նստել:

***

✓ Կուշտ ուտելուց հետո անգամ
Չմոռանա՛ս,

✓ Որ դու էլ սոված եղել:

***

***

✓ Գլխացավիդ մասին նրա՛ն
Չպատմես, ում
Գլուխը չի ցավել երբեք:

***

Առավելությունդ որբի հանդեպ
Որպես հաղթանակ չընդունես երբեք:

***

✓ Չեծյալին մինչ ծին ուղեկցիր,
Ոտավորին՝ մինչ դարպաս:

***

✓ Գող է գողին թաքցնողը:

***

✓ Նա՛ երբեք չի սխալվել,
Ով ոչ մի բան չի արել:

***

✓ Երջանիկ չես դառնա միայն
այն պատճառով,
Որ լա՛վն ես դու:

***

✓ Չողն է քրոջ ոտքերի տակ
այնտեղ այրվում,
Որտեղ քույրը
Եղբոր մասին վա՛տն է լսում:

***

✓ Եզը արտում հերթապահ չէ:

***

✓ Համբերողը շահ է տեսել:

***

✓ Թագավորի վրա էլ
շունը կարող է հաչել:

***

✓ Ռեժեղ ծիծաղին լացն է հետելում:

***

✓ Երբ դազադագործ
անբախտը դարձավ,
Մահացողների թիվը փոքրացավ:

***

✓ Տմարդն է մարդկանց վրա ծիծաղում:

***

✓ Ով եղբայր չունի
Սյուն էլ կզրկի:

***

✓ Երբ ատաղձագործը
մտավ անտառ,
Վախից դողացին թփուտներ ու ծառ:

***

✓ Երբ որ խոտը քիչ է լինում,
Շատակեր է հորթն էլ դառնում:

***

✓ Անատան ծերին
Տալիս են կաղին:

***

✓ Ավելցուկը վատ մարդու
Նույնիսկ շունը չի ուտում:

***

✓ Զկիսվող մի բան

Հայր ու որդի էլ

Ռեժեղ անպայման:

***

✓ Կարճ է ծանոթ ծուռ ճամփան,
Քան ուղիղը անծանոթ:

***

✓ Ով իրեն չի գնահատում,
Նա իր համար տեղ չի գտնում:

***

✓ Պարծենում էր՝ ձի չմտած,
Որ ձին նրան չի զգել ցած:

***

✓ Աշխատողի վրա միշտ էլ
Սատանան է քրքջացել:

***

✓ Նրա գլուխը չի՝ վիրավորվել,
Բայց գլխին «եզան լեզու» է դրել:

***

Թե կոպեղդ փակեցիր,
Փառքի մասին մոռացիր:

***

Գողությունից կաշառքն է վատ:

***

Միշտ էլ վատ կովի
եղջյուրներն են մեծ:

***

Հեշտությամբ պարտք առնողը
Դժվարությամբ է տալիս:

***

Նախանձությունը սրտի արատ է:

***

Կատուն ձուկ էր ուզում բռնել -
Վախենում էր թաք թրջել:

***

Ո՛ւմ բա՛կ էլ չեն ընդունում,
Նա ուզում է մտնել տո՛ւն:

***

Գինին գաղտնիք է բացում:

***

Ձու գողացողը հա՛վ էլ կտանի:

***

Շատ ծիծաղողը շո՛ւտ է նեղանում:

***

Լա՛վն աստըծուց է,
Իսկ վատը՝ մարդո՛ւց:

***

✓ Եթե դո՛ւ ես մեղավոր,
Ո՞ւմ մոտ գնաս գանգատի:

***

Նրա՛ գլխին չընստես,
Ով բարձրացրելու է քեզ:

***

Եթե գողը չըգողանա,
Անպայման կըհիվանդանա:

***

✓ Ով բոլորին է լսում,
Նա կարծիք չի ունենում:

***

Խմել ուզողը եղջյուր է փնտրում:

***

Նա, ով վատն է մտածում,
Նա էլ վա՛տ է վերջացնում:

***

Ժամանակը
ամեն ցավ չի՛ ապաքինում:

***

✓ Ամրո՛ց է լավ բարեկամը:

***

Ով ընկերոջն է ուրանում,
Նա թշնամի է ձեռք բերում:

***

Թե զավակներիդ ուզում ես օգնել,
Վա՛ղ ամուսնացիր:

***

Ծերության մեջ էլ
Հին սերն է ջահել:

***

Ու՜մ չեն սիրում՝ ավելո՛րդ է:

***

✓ Մուրացկանը ճանաչում է ժլատի՛ն:

***

✓ Կնոջ գիտեցածն աշխարհն էլ գիտի:

***

✓ Պարտքը երբեք չի հնանում:

***

Տունը որբի
Տանիք չունի:

***

✓ Ժլատը երբեք պարտք չի ունենում:

***

Երբ աղքատին այլուր տվին,
Նա կաթսա՛ էլ հետը խնդրեց:

***

✓ Նա՛ չի կարող նվիրել,
Ով գիտի միայն խել:

***

✓ Հացը որբի
Անկրա՛կ էլ կթխվի:

***

✓ Հույսն հեռու է,
Մահը՝ մոտիկ:

***

✓ Եթե այժ Լինի,
Մի՛ս էլ ԿԼինի:

***

✓ Օրենքն ինչքան խիստ Լինի,
Այնքան այն չի կատարվի:

***

✓ Կատվինը՝ խաղ,
Մկանը՝ մահ:

***

✓ Շուն չի Լինում, որ
Զկրծի ոսկոր:

***

✓ Ով աստվածից է մոռացվում՝
Հրեշտա՛կն էլ է հալածում:

***

- ✓ Թուրն ինչքան էլ սուր լինի՝
իր պատյանը չի կտրի:

Լավ ծին

Ձգում է հեծյալին:

Քա՛րը գիտի

Ուժը գետի:

- ✓ Գաղտնիքը հոգում են պահում:

Սոխակին երգել չըսովորեցնես,
Ձկանը՝ լողալ:

Երջանկությունը մեկ անգամ է լոկ
Այցելում մարդուն:

- ✓ Աղքատի հառաչանքը ոչ ոք չի լսում:

- ✓ Գաղտնի ուտողը չի կշտանում:

Հարստությունը խուլ է,

Աղքատությունը՝ կույր:

***

- ✓ Աղքատը շատ դուռ կունենա:

- ✓ Աղքատի մահը ոչ ոք չի տեսնում:

- ✓ Աղքատը հյուր չի գնում ժլատի՛ն:

Աղքատի լացին
աստվածն էլ է խուլ:

- ✓ Աղքատի պասը վերջ չի ունենում:

- ✓ Որքը մաեւ դրախտո՛ւմ է որք:

Աղքատի համար երաշտ չի լինում:

✓ Ժլատը ջրի՛ց էլ
Կարագ է թորել:

- ✓ Այն դուռը, որը փակել չես կարող,
Բացել էլ պետք չէ:

- ✓ Այն, ինչ գյուղին չես վստահի,
Կնո՛ջդ էլ չվստահես:

***
✓ Հաշտվելու եկածին
Գժտության պատճառը
չեն հիշեցնում:
***

Այն, ինչ քեզ չես ցանկանում,
Ուրիշի՛ն էլ չցանկաս:

***
✓ Որտեղ աղբյուր կա,
Ջրհոր չեն փորում:
***

✓ Գետն անցնելիս
Նայիր ափին:
***

✓ Լավ է՝ բարու մեջ վերջինը լինել,
Քան առաջինը լինել չարի՝ մեջ:
***

✓ Զուներգածդ փնտրիր, քանի
Ուներգածդ չի վերջացել:
***

✓ Պաշտպանության մասին դու
Հարձակվելի՛ս մտածիր:
***

✓ Զվստահես՝ քնամու
Ծիծաղին երբեք:

***
Եթե չունես հարեւան,
Անպայման է, որ մեկի
Հարեւանը դառնաս դու:
***

***
✓ Զպարծենա՛ս քո լավությամբ:
***

✓ Նրա՝ բաժինը չուտես,
Ով քո փեշից է բռնել:
***

✓ Նրա՛ն մարտի չտանես,
Ու՛մ սուրն է բութ ու ժանգոտ:
***

✓ Բուժման վրա ծախսածիդ
համար երբեք չափսոսաս:
***

✓ Զընտրես ծամփա անճանոթ,
Եթե նույնիսկ լինի կա՛րճ:
***

✓ Հարյուր մարդու ականջիր,
Սակայն լսիր լուկ մեկի՛ն:
***

✓ Առնետն ամբարում
Սովից չի սատկի:
***

***

- ✓ Այրի՛ն գիտի գինն ամուսնու:
***
- ✓ Դյուր է աղջիկն օջախում հոր:
***
- ✓ Չբեր կինը չար է լինում:
***
- ✓ Խելոք զավակի
Մայրն արցունք չունի:
***
- ✓ Արտասուքով պարտք չես մարի:
***
- ✓ Բարի մարդը չի սխալվում:
***
- ✓ Սոված էլ պառկես՝
Անպարտք արթնացիր:
***
- ✓ Զավաքածը դժբախտի
Բախտավորին է հասնում:
***
- ✓ Դյուրը ատում է հյուրին,
Իսկ տանտերը՝ երկուսի՛ն:
***
- ✓ Վատ բարեկամից
Ցուպն է հուսալի:

***

- ✓ Քեզ չի՛ կարող սիրել նա,
Ով թշնամո՛ւղ է սիրում:
***
- ✓ Բո՛ւնն է ընկերոջ համար արածո:
***
- ✓ Զառաչա՛նք է վիշտն ուրիշի,
Սեփականը՝ դժբախտությո՛ւն:
***
- ✓ Գնալուց թեթև է գա՛լը ցավի:
***
- ✓ Փառքն արտասուքով
պետք չէ ոռոգել:
***
- ✓ Վախկոտի համար
անտառն էլ է թուփ:
***
- ✓ Տաքից վախեցողը կրա՛կն ընկավ:
***
- ✓ Շներից հեծյալը չի վախենում:
***
- ✓ Վախկոտի համար սովերն էլ է արջ:
***
- ✓ Այնտեղ, որտեղ աստված չկա,
Կապի՛կն էլ է թագավորում:

***

✓ Եթե վախենում ես, ասել պետք չէ,
Եթե ասել ես, պետք չէ վախենալ:

***

✓ Եթե վախկոտն է խոսում,
Հերոսության մասին լոկ:

***

✓ Թույլն առաջինն է
Բռունցք ցույց տալիս:

***

✓ Քեզ՝ փառք,
Ինձ՝ հարգ:

***

✓ Դավաճանը
Դրախտում էլ դավաճան է:

***

✓ Լավ ուսուցչի
Հին գիրքն էլ է նոր լինում:

***

✓ Ուշացած ուսում
Երբեք չի լինում:

***

✓ Իրեն օգնել ով չի կարող,
Նա չի օգնի եւ ուրիշին:

***

✓ Աշակերտին ուսուցչով են ճանաչում:

***

✓ Տերեւներով է ծառը գեղեցիկ,
Մարդը՝ գիտությամբ:

***

✓ Միտքը աչքերից հեռու է տեսնում:

***

✓ Իմաստունը սովորում է,
Իսկ հիմարը՝ սովորեցնում:

***

✓ Հիմարին խղճա, բայց եղիր հեռու:

***

✓ Եթե միտքն է կույր,
Աչքն էլ չի տեսնում:

***

✓ Սխալից հետո խելք շատ է լինում:

***

✓ Հիմար կինը
Բոլորին է դուր գալ ուզում:

***

✓ Լսող հիմարը խելք է լինում:

***

✓ Խիզախը երբեք բախտ չի ունենում:

***

Վախկոտ բանակից
Մեկ խիզախն է լավ:

***

✓ Զարուստի շանն էլ են գովաբանում:

***

✓ Զարստությունը
Իշխանություն է:

***

✓ Եթե գիտես տանել,
Գիտեցիր եւ բերել:

***

✓ Նա չի ամաչում,
Ով միշտ է խնդրում:

***

✓ Մուրացկանների համար
Չկա անծանոթ ճանապարհ:

***

✓ Զարստացած աղքատը
Ցերեկն էլ է մոմ վառում:

***

✓ Ցավը աղքատի տնից չի քաշվում:

***

✓ Ով հյուր չի գնում,
Զյուր էլ չի սիրում:

***

Աղքատին մի բան է լուկ մնացել -
Բեղեր ուլորել:

***

✓ Ժլատը ծովի ջուրն է փսոսում:

***

✓ Աղքատը զանձ է գտել,
Բայց թաքցնելու չունի տեղ:

***

✓ Ով ուրիշինն էր ուզում,
Ունեցածն էլ իր տվեց:

***

✓ Զարուստ է
աղքատ որդին մո'ր համար:

***

✓ Զարստությունը ընկեր չի բերում:

***

✓ Գողը գողին չի մատնում:

***

✓ Մարդկայնությունը
Սահմաններ չունի:

***

✓ Զոգիդ էլ կորցնես,
Պատիվդ պահիր:

***

✓ Ուրիշներին հավատալուց
առաջ պիտի քեզ հավատաս:

***

✓ Հազվագյուտը թանկ է լինում:

***

✓ Ռիսկով հարգանքի

երբեք չես հասնի:

***

✓ Ձուկը թավայում

ծով է երազում:

***

✓ Ի՞նչ լեռներում ես կորցրել՝
ծովափին պետք չէ փնտրել:

***

✓ Լա՛յն են դռները ցավի:

***

✓ Աչքը աչքից է ամաչում:

***

✓ Ձուր չմտած՝ պետք չէ հանվել:

***

✓ Վատ ամուսնու

խելոք կինը հիմա՛ր է միշտ:

***

✓ Սուտը խիղճ չունի:

***

✓ Համերաշխ ընտանիքում
Մահն էլ սիրուն է լինում:

***

✓ Ստախոսը՝ ուրիշի
երդմանը չի հավատում:

***

✓ Սոր համար որդին
Թերություն չունի:

***

✓ Պարզ մտածողը պարզ էլ խոսում է:

***

✓ Քաղցր է լեզուն

Բարի մարդու:

***

✓ Որտեղ խոսքը չի օգնի,
Այնտեղ բռնուցքն ի՞նչ անի:

***

✓ Ճշմարտությունը պատիվ է բերում:

***

✓ Ով հաճախ է սուտ ասում,
Նա էլ հաճախ է երդվում:

***

✓ Ստախոսի լեզուն

երբե՛ք չի չորանում:

***

✓ Օտարների մոտ հեշտ է ստելը:

***

✓ Ստելը հեշտ է, լսելն է դժվար:

***

Խելոքին երկու անգամ չես խաբի:

***

✓ Մոր անեծքը զավակ չի սպանում:

***

Աղքատություն՝ առանց հոր,
Որբություն՝ է առանց մոր:

***

✓ Ստախոսը միշտ էլ ասելիք ունի:

***

✓ Թույլը բարի է ո՛չ բարի կամքով:

***

✓ Եթե սկիզբ չկա, վերջ էլ չի լինի:

***

✓ Լավ խոսքը միշտ էլ
Սրտում է պահվում:

***

✓ Վատ լեզուն է միշտ
Վատ համբավ բերում:

***

✓ Խոսքն ունի սահման:

***

✓ Լա՛ է փոթորիկ հնձում,
Ով որ քամի է ցանում:

***

Շատ մլավող կատուն
Հաճախ մուկ չի բռնում:

***

✓ Լավ որսորդը
Չորս աչք ունի:

***

✓ Դժբախտության առաջ
Դարպասն ինքն է բացվում:

***

✓ Քարն էլ կպայթի,
Թե այն չիկացնես:

***

Ուրիշի ճաշը հատուկ համ ունի:

***

Գեղեցիկ կնոջն են փնտրում,
Իսկ տգեղը ինքն է գտնում:

***

Շուներ լողալ է սկսում,
Երբ պոչին է ջուրը հասնում:

***

Մարդը մարդուն բախսան է:

***

✓ յժբախտը ծառից ցած զահավիժեց,
Բայց այստեղ էլ օձը նրան կոծեց:

***

Միշտ էլ զատի՛կ է հիմարի համար:

***

Սեւ ագռավի հետ ինչ կուզես արա՛
ճերմակ չի դառնա:

***

Երեկոյան որոշածդ
Իրագործիր առավոտյան:

***

Պառավ գոմեշի
Կոտոշներն են գեղ:

***

Մամլակի տակ էլ շան պոչը սեղմեք,
Ռիդիդ չի դառնա շան պոչը երբեք:

***

Ով չի կարող անել կար,
Նրա թելն է միշտ երկար:

***

Խոսքդ հասցրու ավարտին,
Մինչ չեն խնդրել այդ մասին:

***

✓ Ձեռքը լավ գիտի տեղը բերանի:

***

Անչա՛փ է լինում
Ինքնագոհությունն
անշնորհք մարդու:

***

✓ Երբ այժը գայլի հետ ընկերացավ,
Երեկոյան տուն չվերադարձավ:

***

Գյուղացու պես աշխատես՝
Իշխանի պես հաց կուտես:

***

Գայլերը շա՛տ են սիրում
Հովիվներին՝ մտած քուն:

***

✓ Ավելորդ խոսքից է
մարդ ձանձրանում,
Ավելորդ գինին է ոտքեր ծալում:

***

Ինչքան էլ հարուստ լինի՝
Փողով խելք չի առնըվի:

***

✓ Ստախոսն է թող խոսի,
Բայց ստուգիր նրան:
Հարյուր մարդու էլ լսես -
Մեկի՛ն հավատա:

***

Հարեւանիդ ճանաչիր՝
Միայն հետո տուն գնիր:

Մայրն էր խրատում
անբան աղջկան, զօւ ազգ
Իսկ աղջիկը
ճա՛նճ էր հաշվում միայն:

Ով երկար փնտրեց,
Նա վատ կին ընտրեց:

Ով ասել չի ամաչում,
Նա անել էլ չի քաշվում:

Բարի համբավն ու անունը բարի
Հարստությունից բանկ են ավելի:

Մարդն համբերատար
Ապրում է երկար:

Համոզմունքն է անգետի,
Թե ամեն ինչ նա գիտի:

Ծխից վախեցողը կրակն ընկավ:

***

Ամեն գործ խելք է պահանջում
ու ծիրք:

Թամբն է զարդը նժույգի,
Կինն՝ ընտանիքի:

Անխիղճ կնոջ վրա
ոսկին էլ է խամրում:

Մարդն ու կինը ծերանում
Բարեկամներ են դառնում:

Ընտանիքում երբ մեծը կա,
Փոքրը հոգսեր չի ունենա:

Միշտ կարող ես քեզ ջախել համարել,
Քանի ապրում են ծնողներդ դեռ:

Մայրն հերոսի լաց չի լինում,
Երբ որդին է
Հայրենիքի համար զոհվում:

Ամեն քոչուն
Հայրենիք է վերադառնում:

***

Ով խաբել է սովորել,
Լա ամոթն է կորցրել:

***

Գողը գող է միշտ մնում,
Հավ գողանա, կամ էլ ծու:

***

Լա, ով թույլ է, կամք չունի,
Բոլորի՛ն է թշնամի:

***

Քեզ թշնամիդ չի վնասի այնպես,
Ինչպես ինքդ քեզ:

***

✓ Հրավերով զենք չեն առնում
Հայրենիքը պաշտպանելու:

***

Ուրիշի հավը համեղ է լինում:

***

Երբ ցատկուն է ջահելը,
Շա՛տ է հոգնում ահելը:

***

Պետք չէ նրան նախատել,
Ուն լավություն ես արել:

***

Աշունը շա՛տ է ծուլին սիրելի:

***

Լեզվի օգնությամբ
Ճնճղուկ է բռնում:

***

Անտառապահի զավակը ծնվեց,
Բայց օրորոցի փայտ չգտնվեց:

***

Եթե ունեցածդ գնահատես,
Չունեցածդ էլ դու ձեռք կբերես:

***

Կարելոր չէ, ով է ասել,
Կարելոր է, որ ասված է:

***

Նորը հիշիր, սակայն
Հինը չմոռանաս:

***

Շան լեզուն է շան
Վերքերը բուժում:

***

Երբ մայում ես հեռվից,
Լեռն էլ թվում է անբիծ:

***

Եթե հովիվը ցանկանա,
Նոխազից էլ կաթ կստանա:

***

Գայլը խղճաց գառնուկին,
Երբ թողել էր չալ մորթին:

***

Գետն արագընթաց
Հունն է իր փոխում:

***

Այրվում է թեւ մոմը թույլ ու մառ,
Բայց լույս է տալիս ուրիշի համար:

***

Ուխտադրուժ է մահն ու անխիղճ,
Բայց վախենում է հերոսից:

***

Զիզիթի համար
Յափնջին էլ է
վահան ու պատվար:

***

Նաեւ լուսինն է
Խանգարում գողին:

***

Համբերությունը
Ուրախություն չէ:

***

Մուկն էլ իր բնում
Անյուժ է դառնում:

***

Կեղեւին ծառի նայիր՝
Միջուկով գնահատիր:

***

Կոշտուկավոր ձեռքը միշտ էլ
Ամեն գործում լավն է եղել:

***

Տերտերն օծում է տեսածը:

***

Գաղտնապահն է լավագույն,
Ով գաղտնիք չի իմանում:

***

Փոքրիկ բանալին
Մեծ դուռ է բացում:

***

Շատ ընտրողին վատն է հասնում:

***

Այծը փռշտաց
Եվ «առողջություն» չախկալը ասաց:

***

Թե աղքատությունը մեկից կառչի,
Նրանից երբեք էլ չի անջատվի:

***

Ով գետափին է գտնվում,
Նա մեծ ջրից չի վախենում:

***

Գայլի գլխի որոշածը
Պո'չը գիտի:

***

Խռովություն է վատ մարդը բերում:

***

Անդուր հյուրի կոկորդն է լայն:

***

Գողացած ձիով հեռու չես գնա:

***

Քաղցր է նա՛ խոսում,
Ու՛մ ապրանքն է վատ:

***

Նրա՛ վրա շուն չի հաչում,
Ով՛ հրենի՛ց է գողանում:

***

Անճանապարհ կմնաս,
Թե՛ թշնամուդ ճամփա տաս:

***

Ով՛ հանգիստ է գնում, նա
Միշտ էլ հեռու կգնա:

***

Եթե՛ կինը խորամանկի,
Հարյուր տղամարդ կխաբի:

***

Էշն էլ է մեկ-մեկ
իր ականջների համար ամաչում:

***

Ղո՛ւ էլ կպարես,
Թե՛ ստիպենք քեզ:

***

Ու՛մ հյուր չէին ընդունում,
Շա՛նն էլ հետը նա բերեց:

***

Նախանձությունը արատ է սրտի:

***

Քո՛ աղջկան նախատիր,
Սակայն՝ հարսիդ խրատիր:

***

Ջաղացքարը
հասնի մինչեւիսկ Մեքքա,
Պիտի այնտե՛ղ էլ աղա:

***

Ու՛մ ծեծում է հարյուր հոգի,
Հարյուր հոգու արժեք ունի:

***

Աստված կյանք ստեղծեց,
Հետն էլ մա՛հ տվեց:

***

Պատահում է, որ մոծակն էլ անգոր
Տապալում է եւ առյուծին հզոր:

***

Ինչքան էլ շները սիրեն իրար,
Ոսկորի համար կկրծեն իրար:

***

Եթե գլուխը լինի,
Գլխարկ էլ կգտնվի:

***

Թե հիմարը չլինի,
Դատավորը ո՞նց կապրի:

***

Երբ խելոքն է սխալվում,
Հիմարն է ուրախանում:

***

Ում պատժել է աստված ուզում,
Նա գողանալ է սկսում:

***

Ցավդ տուր ինձ, բարեկամ,
Ես կդիմանամ:

***

Մեկ անգամ էլ մտածիր,
Հետո միայն սուր հանիր:

***

Ծերը գիտի
Գինն ատամի:

***

Հարբած այծը վազեց անտառ
Գայլին սպանելու համար:

***

Մահն է ամենեցուն
Հավասարեցրնում:

***

Գովի հիմը՝ մորը առ:

***

Թե բախտավորը
Հողը փայտ խրի,
Այն կբողբոջի:

***

Նա «խիզախ» է այնտեղ լինում,
Որտեղ նրան չեն ճանաչում:

***

Մանր մարդու հոգին
Դեմ է առել կոկորդիս:

***

Գեղն էլ հիմար է լինում,
Եթե խելք չի ունենում:

***

Սերն ամենամեծ նվերն է կյանքում:

***

Չա՛ղ է մկնիկն էլ միհար

Կույր մլավանի համար:

***

Դատարկ կծի մեջ եթե դու գոռաս,
Դատարկ կուժն էլ քո վրա կգոռա:

***

Եթե մեջքդ չծռվի,
Մի գիրկ ցախ չես բարձրացնի:

***

Եթե մոռույզը գայթի,
Հեծյալն անպայման կընկնի:

***

Նա մի թույն չի քնել,
Սակայն երազ է տեսել:

***

Քո կաթսան էլ լվա դու,
Եթե հյուր ես գնալու:

***

Խիստ բարկանալով լվերի վրա,
Անկողինը իր հրկիզել է նա:

***

Շունն հաչում է - ձին արածում:

***

Ով խելոքին չի տեսնում,
Հիմա՛րին է հանդիպում:

***

Առաստաղ են գոմեշին
բարձրացրելում,

Որովհետև աղն այնտեղ է
գըտնըվում:

***

Ինչը հյուրից ես թաքցնում,
Սատանայի՛ն է հասնում:

***

Ով գիտելիք է ձեռք բերում,
Նա չի՛ կորչի երբեք կյանքում:

***

Թե վախկոտը սարսափի,
Նա անդունդ էլ կընետվի:

***

Խոզին գոռալ ստիպեցին,
Սակայն այծին մորթեցին:

***

Նա քթով ջուր չի խմում:

***

Քո հիմարին հյուր չուղարկես:

***

Եթե հայրն է վատ,
Որդին է դժբախտ:

***

Հարուստ հարեւան եթե դու ունես,
Քո ունեցածը կպատկանի քեզ:

***

✓ Կուշտը միշտ էլ համոզված է,
Որ ընկերն էլ իր ... սոված չէ:

***

Ինչքան մանկան հետ խաղաս,
Երբեք մանուկ չդառնաս:

***

Ինչը վաղը էլ չես գտնի,
Այսօր իզուր մի՛ փնտրի:

***

Թե ընկեր են մուկն ու կատուն,
Դու չմտնես ամբար իզուր:

***

✓ Խրոխտ էր խոսում,
Խոսում էր մեծ-մեծ,

Մինչև թշնամուն նա չհամդիպեց:

***

Էշից ընկած պատանուն
Նժույզին չեն նստեցնում:

***

✓ Մեծ դժբախտության
աղբյուր են միշտ էլ
Ատելությունն ու ցասումը եղել:

***

Մինչև չքաշես բեռը չարության,
Դու չես հասկանա գինը բարության:

***

✓ Եվ շատ հաճախ է
պատահում կյանքում,
Որ փոքրիկ ամպն է
մեծ արփուն փակում:

***

✓ Ոչ հրացան է, ոչ թուր է լեզուն,
Բայց ինչքան կյանք է
աշխարհից տանում:

***

✓ Վերքից այնքան վախեցավ,
Որ հազից էլ ... մահացավ:

***

✓ Այն պատճառով փայտ չեն գցում,
Որ շունը պոչ է խաղացնում:

***

Թշնամուն է մեկը զարկում,
Իսկ մյուսը տուն է վարդում:

***
Դատից վախեցիր, քանց
դատավորից:

***
Լավ է ավելի քայլեն հենց այնպես,
Քան՝ պարապ նստեն:

***
Ռժով է հաղթ ջահելը,
Խելքով անպարտ՝ ահելը:

***
Ով իր մորը ուրանա,
Անարցունք կըթաղվի նա:

***
Լավը վատից չի տարբերել՝
Երջանիկ է իրեն կարծել:

***
Որտեղ քեֆ է, դանդաղ գնա,
Ուր կարիք է՝ շտապիր:

***
Ով օգտակար չի եղել իր համար,
Ուրիշին ինչպես լինի օգտակար:

***
Ինքն իր համար դատավոր
Մարդը լինել չի կարող:

***
Մինչեւ խոսել սկսես,
Տեն, թե ով է լսում քեզ:

***
Թե օր ծերության
զավակ ես բերել,
Նրան չես կարող
դու դաստիարակել:

***
Մինչեւ դու մարդուն
լա՛վ չճանաչես,
Զգովեն նրան կամ պախարակեն:

***
Ի՛նչ է կույրի ուզածը: - Աչք:

***
Ինչն հետաձգվում է լոկ մի օրով,
Այն հարյուր օրով է հետաձգվում:

***
Երբ խելոքն է սխալվում,
Մտածում են, թե՛ դիտմամբ:

***
Հիմա՛րը չէ
առաստաղին ցանքս անողը:
Հիմարն է նրան օգնողը:

***

✓ Վատություն անելն հերոսություն չէ:
Լավություն անելն է հերոսություն:

***

Ինքը ոչինչ չունի կյանքում,
Բայց ուրիշինն է ափսոսում:

***

Ով չի կարող սանձել ծին,
Եւ մտրակում է ... թամբին:

***

Չքավորը կոպն է իր
Առանց հորթի էլ կթում:

***

Մախաղն աղքատի
Տակ չի ունենում:

***

✓ Ցանկապատին աղքատն հենվեց
Ո՛ր այն ... փլվեց:

***

Չծիծաղես նրա վրա,
Ով ընկել է քեզնից առաջ:

***

Էջը միշտ էլ էշ է, սակայն
Լավ գիտի՝ ետդարձի ճամփան:

***

Սիրտը մի՛ բան է ասում,
Լեզուն՝ ա՛յլ բան հաստատում:

***

Եւ, ով սովոր է կեղտի մեջ ապրել,
Եւ առանց կեղտի չի կարող լինել:

***

✓ Չին չորս ոտք է ունենում,
Բայց նա՛ էլ է սայթաքում:

***

Իմաստուն գիրը դարեր է ապրում,
Թռչում է մետի պես խոսքն
իմաստուն:

***

Մարդուն մայր հողն է ծնում
Ո՛ր իր մեջ էլ ամփոփում:

***

Մի գեղեցիկ օր հողը հայրենի
Մեզ՝ անհագերիս, կըհագեցընի:

***

Ո՛րմ կողքի են կանգնեցրել,
Կենտրոնում է հայտնվել:

***

Դժոխքում էլ խեղճ է պետք:

***

Գիտելիքը տարիք չունի:

***

Թե մեռնի, վրան լացող չի լինի:

***

Ով անկողիքն է թրջում,
Չորացնել էլ նա՝ գիտի:

***

Սովածի համար

Ամեն ճաշն է լավ:

***

Սիրող աչքերը կողքի չեն նայում:

***

Ինչը չես ասել ցանքսի ժամանակ,
Հոնի ժամանակ էլ այն չես ասի:

***

Աչքացավը

գլխացավ է մոռացնում:

***

Նրա՝ մատը մեղրոտվեց,

Ով փեթակից մեղր հանեց:

***

Խորամանկ մարդիկ

չատ են աշխարհում:

Ամեն ինչ չասես, ինչ կա քո սրտում:

***

Մանկան ականջում
Գաղտնիք չեն պահում:

***

Եզին վզով են ճանաչում,
Կովին՝ կաթով:

***

✓ Հավը կարող է միայն ծու ածել:

***

Այն, ինչ տուն ես դու բերում,
Երբեք ծանր չի լինում:

***

✓ Ով աշխատում է զարմանը,
Սոված չի մնա ծմռանը:

***

Հացը մինչ եփես,
Պիտի այն հուսցես:

***

✓ Ուն թալանեց թշնամի՛ն,
Հարստացավ նա կրկին:
Նա՛ է միշտ խեղճ մնացել,
Ուն ընկերն է թալանել:

30p.